педагогические технологии построения развивающего образа жизни. Такой подход воспитателя к организации дошкольного образования повлияет на процесс расширения возможностей выбора ребёнком содержания, места, партнёров, материалов для своих занятий.

Список цитированных источников

1. Щодо організації діяльності закладів освіти, що забезпечують здобуття дошкільної освіти у 2019/2020 навчальному році [Электронный ресурс] : інструкт.-метод. рекомендації. — Режим доступу: http://ru.osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/65086/ . — Дата доступу: 04.01.2020.
2. *Авраменко, О.* Різновікова взаємодія дошкільників — як важливий фактор їх успішної соціалізації / О. Авраменко // Психол.-пед. проблеми сіл. шк. — Вип. 45. — 2013. — С. 92—100.
3. Професійна освіта: словник : навч. посібник / уклад. С. У. Гончаренко [та ін.] ; за ред. Н. Г. Ничкало. — Київ : Вища шк., 2000. — 380 с.
4. Педагогика : учеб. и практ. для акад. бакалавриата / Л. С. Подымова [и др.] ; под общ. ред. Л. С. Подымовой, В. А. Сластенина. — 2-е изд., перераб. и доп. — М. : Юрайт, 2018. — 246 с.
5. *Киричук, Т. В.* Особистісно орієнтований підхід до дитини в освітньому просторі ДНЗ / Т. В. Киричук // Тавр. вісн. освіти. — 2013. — № 4 (44). — С. 28—32.
6. *Зайченко, І. В.* Педагогіка : навч. посібник для студентів вищ. пед. навч. закладів / І. В. Зайченко. — 2-е вид. — Київ : Освіта України : КНТ, 2008. — 528 с.
7. *Білик, Р. М.* Реалізація диференційованого навчання у компетентнісній освіті / Р. М. Білик, О. М. Ніколаєв // Зб. наук. праць Кам’янець-Поділ. нац. ун-ту ім. Івана Огієнка. — Кам’янець-Подільський, 2017. — № 23. — С. 121—125.
8. *Степанова, Т. М.* Диференційований підхід до навчання дітей у різновікових групах сільського дошкільного закладу [Электронный ресурс] / Т. М. Степанова // Вісн. Луг. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. — Режим доступу: http://www.stattionline.org.ua/pedagog/104.html . — Дата доступу: 04.01.2020.
9. *Цюпак, І. М.* Тьюторський підхід в сучасній дошкільній освіті / І. М Цюпак // Дошкільна освіта: проблеми, пошуки, інновації : материали ІІ Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Кривий Ріг, Криворізький держ. пед. ун.-т, 17—18 жов. 2019 р.). / за заг. ред. О. В. Ковшар, К. Є. Суятинової. — Кривий Ріг : КДПУ, 2019. — С. 302—306.

УДК 373

Чарналецкая Таццяна Міхайлаўна
Дзяржаўная ўстанова адукацыі «Жамчужненскі яслі-сад», аг. Жамчужны, Рэспубліка Беларусь, zhemch-sad@baranovichi.edu.by

НАРОДНЫЯ СВЯТЫ І АБРАДЫ Ў ЖЫЦЦІ ДЗЯЦЕЙ ДАШКОЛЬНАГА ЎЗРОСТУ

Асноўнай мэтай у арганізацыі і правядзенні народных святаў ва ўстанове дашкольнай адукацыі з’яўляецца далучэнне дзяцей да вытокаў беларускай народнай культуры, знаёмства з беларускімі народнымі святамі, звычаямі, традыцыямі, а таксама фарміраванне светапогляду дзяцей, пашырэнне кругагляду, удакладненне ўяўленняў аб навакольным свеце.

Народныя святы спрыяюць таму, каб дзеці добра ведалі і паважалі сваё мінулае, свае вытокі, гісторыю і культуру свайго народа, а таксама асвеце бацькоў у пытаннях духоўна-маральнага выхавання.

Ключавыя словы: абрады; дашкольнае выхаванне; народныя святы; духоўна-маральнае выхаванне.

Charnaletskaia Tatstsiana *Mikhaelovna*
Zhemchuzhny Nursery-kindergarten, Zhemchuzhny, Belarus, zhemch-sad@baranovichi.edu.by

FOLK HOLIDAYS AND RITES IN THE LIFE OF CHILDREN OF PRESCHOOL AGE

The main goal in organizing and conducting public holidays in the institution of preschool education is to introduce children to the origins of the Belarusian folk culture, to get acquainted with Belarusian folk holidays, customs, traditions, as well as to shape the worldview of children, broaden their horizons, and clarify ideas about the world around them.

Folk holidays contribute to the fact that children are well aware and respect their past, their origins, history and culture of their people and, of course, contribute to the education of parents in matters of spiritual and moral education.

Key words: ceremonies; preschool education; public holidays; spiritual and moral education.

Уводзіны. Абрады — сукупнасць традыцыйных умоўных дзеянняў, што сімвалічна выражаюць і замацоўваюць адносіны людзей да прыроды і паміж сабой, іх паводзіны ў важных жыццёвых сітуацыях, якія сістэматычна паўтараюцца. Абрады — састаўная частка традыцыйна-бытавой культуры народа; утрымліваюць у сабе элементы песеннага, харэаграфічнага, драматычнага, дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва. Зарадзіліся ў першабытным грамадстве, калі людзі імкнуліся заклінаннямі ўздзейнічаць на незразумелыя з’явы прыроды.

© Чарналецкая Т. М., 2020

Репозиторий БарГУ

Абрады былі звязаны з гаспадарчай дзейнасцю, бытавымі ўмовамі, грамадскімі адносінамі і падзяляліся на каляндарна-вытворчыя (земляробчыя, паляўнічыя, жывёлагадоўчыя, рыбалоўныя), сямейна-бытавыя (вясельныя, радзільныя, пахавальныя), грамадскія і царкоўныя.

Большасць беларускіх абрадаў старажытнага паходжання ўзніклі на агульнай усходне-славянскай глебе. Старажытная абраднасць ляжыць у аснове калядавання, масленіцы, шчадравання, абрадаў купальскай ночы і інш. Многія абрады звязаны з культам продкаў (Дзяды, Радаўніца), расліннасці.

Асаблівасць беларускіх абрадаў — перапляценне ў іх аграрна-бытавых, язычніцкіх і хрысціянскіх элементаў. Царква імкнулася забараніць народныя абрады або прыстасаваць іх да патрэб рэлігійнага культу, асобным абрадам вяселля, радзін, пахавання, надаць рэлігійны змест. Абрады ў аснове сваёй захавалі народную спецыфіку і нацыянальны каларыт і суправаджаліся песнямі, танцамі, замовамі, карагодамі, пераапрананнямі (каза, жораў, дзед і інш.). У іх прысутнічаюць элементы тэатральнага дзеяння. З імі звязана сялянска-абрадавая паэзія.

З цягам часу абрады страцілі першапачатковае значэнне, роля рэлігійных элементаў у іх паступова змяншалася, яны пераходзілі ў разрад гульняў, святочных забаў і захоўваліся пераважна ў вёсцы.

Асноўная частка. Святы — сукупнасць звычаяў і абрадаў, якія ўзніклі ў першабытным грамадстве. Былі звязаны з каляндарным (Гуканне вясны, Грамніцы) ці зямельнымі цыкламі. Падзяляюцца на рэлігійныя, сінкрэтычныя і безрэлігійныя. Рэлігійныя святы — царкоўныя, у прыватнасці хрысціянскія (Раство Хрыстова). Сінкрэтычнымі святамі (мелі рэлігійныя і безрэлігійныя элементы) былі традыцыйныя каляндарная народныя святы (Каляды, Масленіца, Купалле і інш.). Да безрэлігійнай часткі народных святаў належылі шматлікія гульні, асабліва на Каляды, Масленіцу, Купалле. У час народных святаў спявалі народна-каляндарныя і сямейныя песні, выконвалі творы народнай харэаграфіі. У народна-каляндарных святаў, асабліва ў Калядаў, ёсць элемент народнага тэатра, а рэлігійныя элементы звязаны са старажытна-абрадавымі дзеяннямі. Значная частка рэлігійных элементаў з'явілася пад уплывам царквы, якая да народных святаў прымыкоўвала хрысціянскія (да Калядаў — Раство Хрыстова, да валачобнага свята — Вялікдзень, да Купалля — свята Іаана Прадцеча). У другой палове XIX — пачатку XX стагоддзя роля рэлігійных элементаў у народных святах паступова змяншалася. Некаторыя з іх, асабліва старыя абрадавыя дзеянні, сталі безрэлігійнымі тэатралізаванымі дзеяннямі, святочнай забавай.

Асноўнай мэтай у арганізацыі і правядзенні народных святаў ва ўстанове дашкольнай адукацыі з'яўляецца далучэнне дзяцей да вытокаў беларускай народнай культуры, знаёмства з беларускімі народнымі святамі, звычаямі, традыцыямі, а таксама фарміраванне светапогляду дзяцей, пашырэнне кругагляду, удакладненне ўяўленняў аб навакольным свеце.

Шмат пазнавальнага матэрыялу ў народных святах цалкам спрыяе пашырэнню сенсорнай сферы, развіццю мыслення і самастойнасці, стварае магчымасць развіцця дзіцяці, фарміравання асноў музычнай культуры ў адзінстве ўсіх яе найважнейшых кампанентаў, даступных дзецям дашкольнага ўзросту. Усё гэта дапамагае развіваць стойкі інтарэс не толькі канкрэтна да малых фальклорных форм, але і да музычнага і народнага мастацтва ў цэлым. Гэта эмацыянальна-дадатная аснова для пошуку гарманічнай асабістасці дзіцяці [1, с. 14].

Важна, каб сцэнарыі і правядзенне народных святаў і досугаў былі максімальна адаптаваны да субкультуры дзяцінства. Менавіта таму пры выбары рэпертуару мы імкнемся, каб абрады, песні, казкі, лічылкі, вершыкі, гульні адпавядалі дзіцячай узроставай групе і служылі механізмам перакладу ведаў з узроўню павярхоўнага азнаямлення на ўзровень узбагачэння вопыту дзіцяці. Гэта забяспечваецца рознымі функцыямі і зместам святаў, якія склаліся гістарычна і якія прадстаўляюць сістэму, ахопліваючы практычна ўсе патрэбы развіцця дзіцяці.

На наш погляд, народныя і фальклорныя святы — гэта найбольш яркія, цікавыя, прыгожыя, вясёлыя, артыстычныя, насычаныя яркімі ўражаннямі дзеянні. Сцэнарый народнага свята дазваляе вылучыць ролю кожнага дзіцяці адпаведна яго ўзросту і творчым магчымасцям. Гэта эмацыянальна-станоўчая аснова для развіцця гарманічнай асобы дзіцяці. Народныя святы даюць магчымасць у працэсе іх падрыхтоўкі аб'яднаць увесь калектыў дзіцячага сада (дзеці і дарослыя), а таксама бацькоў выхаванцаў [2, с. 5]. Пры падборы сцэнарыя да свята мы звяртаем увагу, каб ён адпавядаў задачам далучэння дзяцей да тэматыкі святкавання. Улічваючы ўзроставыя асаблівасці, выкарыстоўваем розныя віды фальклору, такія як казкі, песенькі, прыказкі, прымаўкі, гульні, карагоды і г. д.

Падрыхтоўка да свята заўсёды выклікае ў дзяцей цікавасць, на аснове якой фарміруецца мастацкі густ, яднанне дзяцей і дарослых. Самае галоўнае, каб ніхто не быў пасіўным сузіральнікам. Мы, дарослыя, павінны даць выхад дзіцячым памкненням, спрыяць задавальненню іх жадання ўдзельнічаць у гульнях, танцах, інсцэніроўках, афармленні залы, групы. Гэта спрыяе сацыялізацыі дзіцяці, фарміруе ў яго актыўную пазіцыю і выклікае імкненне захаваць традыцыі і звычаі нашага народа.

Такое свята, як Каляды, аб'ядноўвае ў сабе ўсе жанры народнай творчасці, таму і з'яўлялася любімым святам для народа ў былыя часы і застаецца вясёлым святам у жыцці сучасных дзяцей. Цяпер да нас паступова вяртаецца нацыянальная памяць, і мы па-новаму пачынаем ставіцца да каляндарных святаў, традыцый, фальклору, мастацкіх промыслаў, дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва, у якіх народ пакінуў нам самае каштоўнае са сваіх культурных дасягненняў.

Рэпазіторый БарДУ

Заключэнне. Народныя святы аб'ядноўваюць у сабе ўсе жанры народнай творчасці, таму і застаюцца вясёлым святам у жыцці сучасных дзяцей. Народныя святы і абрады спрыяюць таму, што дзеці добра ведаюць і паважаюць сваё мінулае, свае вытокі, гісторыю і культуру свайго народа.

Спіс цытаваных крыніц

1. *Анцыпіровіч, В. М.* Музычная скарбонка : дапам. для педагогаў устаноў, якія забяспечваюць атрыманне дашк. адукацыі / В. М. Анцыпіровіч. — Мазыр : Белы Вецер, 2007. — 94, [2] с.
2. *Анцыпирович, О. Н.* Музыкально-эстетическое развитие детей дошкольного возраста : учеб. нагляд. пособие для педагогов учреждений дошк. образования / О. Н Анцыпирович, О. Н. Зыль. — Минск : Адукацыя і выхаванне, 2012. — 48 с.

УДК 373

Шабан Екатерина Александровна
Государственное учреждение образования «Столовичский детский сад», аг. Столовичи, Республика Беларусь, stolovichi-sad@baranovichi.edu.by

РАЗВИТИЕ ЭЛЕМЕНТАРНЫХ МАТЕМАТИЧЕСКИХ ПРЕДСТАВЛЕНИЙ ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА ЧЕРЕЗ ДИДАКТИЧЕСКУЮ ИГРУ

В статье раскрываются методика использования дидактических игр для развития элементарных математических представлений у детей старшего дошкольного возраста. Предложенный материал может использоваться в учреждениях дошкольного образования при организации образовательного процесса с детьми в старшей группе.

Ключевые слова: элементарные математические представления; дидактическая игра; старший дошкольный возраст.

Shaban Ekaterina Alexandrovna
Stolovichi Kindergarten, Stolovichi, Belarus, stolovichi-sad@baranovichi.edu.by

THE DEVELOPMENT OF ELEMENTARY MATHEMATICAL REPRESENTATIONS OF PRESCHOOL CHILDREN THROUGH A DIDACTIC GAME

The article reveals the methodology of using didactic games for the development of elementary mathematical representations in preschool children. The proposed material can be used in preschool educational institutions in organizing the educational process with children in the older group.

Key words: elementary mathematical representations; didactic game; senior preschool age.

Введение. Источником познания дошкольника является чувственный опыт. Спонтанно накопленный чувственный и интеллектуальный опыт может быть объёмным, но не упорядоченным, не организованным. Направить его в нужное русло призван педагог, который не только знает, чему учить ребёнка, но и как учить, чтобы обучение было развивающим.

Основная часть. Формирование элементарных математических представлений у воспитанников дошкольных учреждений — это целенаправленный и организованный процесс передачи и усвоения знаний, приёмов и способов умственной деятельности в области математики. Цель: содействовать познавательному развитию воспитанников через освоение элементарных математических представлений и связанных с ними логических операций [1]. Развитие у детей логического мышления и умений ориентироваться в окружающем пространстве, математические знания, умения и навыки дают возможность развивать сенсорику, память, внимание, представления, логику, формируют умения пользоваться математической лексикой.

Программа по математике направлена на развитие и формирование математических представлений и способностей, логического мышления, умственной активности, смекалки, т. е. умения делать простейшие суждения, пользоваться грамматически правильными оборотами речи.

Согласно учебной программе дошкольного образования, развитие элементарных математических представлений у детей старшей группы в возрасте от 5 до 7 лет направлено на формирование интереса к математической стороне окружающей реальности, к математике [1].

На занятиях по математике воспитатель осуществляет не только образовательные задачи, но и воспитательные. Педагог знакомит дошкольников с правилами поведения, воспитывает у них старательность, организованность, привычку к точности, сдержанность, настойчивость, целеустремленность, активное отношение к собственной деятельности.

© Шабан Е. А., 2020

Репозиторий БарГУ